

Új minisztériumban – sok feladattal

Interjú Latorcai Csaba helyettes államtitkárral

– Az Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság a közelmúltban szervezeti átalakuláson ment át, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumtól az Emberi Erőforrások Minisztériumához került. Ez nyilván nem csupán formai változás. Milyen tartalmi elemei vannak a szervezeti átalakulásnak, hogyan érintik ezek a nemzetiségeket?

– A szervezeti átalakítás logikája abban keresendő, hogy lezárult az a jogalkotási folyamat, ami kifejezetten a nemzetiségeket érintette. Ennél fogva tehát már nem annyira az igazságügyi területhez való kötődés az elsődleges, ahol a törvény-előkészítés zajlik. Inkább ott kell tevékenykednünk, ahol a kulturális autonómia megvalósítása a cél, nevezetesen a kulturális és oktatási területen. Ezek a korábbi NEFMI-hez, új nevén az Emberi Erőforrások Minisztériumához (EMMI) tartoztak, illetve tartoznak. Ezért született meg a döntés, hogy maga a nemzetiségi kapcsolattartás is kerüljön ehhez a minisztériumhoz. Házon belül így gyorsabban, rugalmasabban lehet a nemzetiségi, kulturális autonómiával kapcsolatos állami, kormányzati feladatokat is kezelni. Az oktatás, az iskolák és kulturális intézmények működtetése az EMMI-hez tartozik, ezért most az a feladatunk, hogy e tárcánál legyünk kövászva ezeknek a folyamatoknak.

Az államtitkárság belső struktúrája nem változott, ugyanakkor júliusban az államtitkárság vezetésében személyi változás történt, mivel Szászfalvi László államtitkár úr lemondott. Ő a jövőben más feladatot végez: miniszteri biztосként vezeti az Emberi Erőforrások Minisztériuma Támogatáskezelő szervezetét, amelyhez eddig a Wekerle Sándor Alapkezelő által gondozott nemzetiségi támogatások is tartoztak. Szászfalvi úr korábbi feladatkörét Hölvényi György államtitkár úr vette át.

– A kisebbségi önkormányzatok elnökeit és a nemzetiségi közéletet a szeptemberi tanévekezdés, a kialakuló majdani normatívák, az átvett intézmények fenntartásának nehézségei és más – ugyancsak az új tanévehez kapcsolódó – nyitott kérdések foglalkoztatják.

– Az, hogy a bizonytalanság, vagy a félelmek most már eltűnőben vannak, érzékelhető volt azon a találkozón is, melyen Balog Zoltán, emberi erőfor-



rás miniszter úr is részt vett augusztus 24-én. 2013 január 1-jével kezdődően megnyitottuk annak lehetőségét, hogy a nemzetiségi önkormányzatok folyamatosan átvehessék a nemzetiségi oktatást folytató önkormányzati iskolák fenntartását. Az országos önkormányzatok részéről sok volt még akkor a félelem, a bizonytalanság, a kiváráс, de azután a folyamat felgyorsult és januártól napjainkig nagyon-nagyon sok iskolát vettek át.

– Ez a folyamat már korábban elindult...

– Azokban az országos önkormányzatokban, amelyek eddig is iskolafenntartók voltak, nem volt bizonytalanság, mert ismerték a kondíciókat, inkább azoknál az önkormányzatoknál állt ez fenn, amelyek csak most váltak fenntartókká, korábban nem voltak azok. A szlovének például két iskolát, az Országos Roma Önkormányzat szintén két iskolát vett át, de hamarosan lehet még egy harmadik ilyen intézmény is. A románok a battonyai után, most több tanintézet fenntartását is átvállalták, nevezetesen Eleken és Kétegyházán. A görögök átvették a Beloianisz Általános Iskolát, a bolgárok pedig óvodát indítanak. Felgyorsult a folyamat és ez nagyon jó így.

– Mi ennek a valós oka?

– Nagyon egyszerű. Egyrészt preferáltuk és bátorítottuk az országos önkormányzatokat az intézményátvételre, másrészt hozzájárult természetesen az is, hogy nemzetiségi oktatás azokon a településeken folyik, ahol erőteljes a nemzetiségi jelenlét. Ez utóbbi persze a települések méretétől is függ, általában a kisebb települések azok, ahol jellemzőbb a nemzetiségi jelenlét. E települések önkormányzatainak ugyanakkor sokkal kisebb a mozgásteret az intézmények fenntartására, működtetésére. Az egyik irányból most megnyílt tehát az átadásra vonatkozó szándék, a másik irányból pedig mi bátorítottuk az országos önkormányzatokat, hogy a nemzetiségi oktatást végző intézmények felügyelete, működtetése, náluk van a legjobb helyen.

– Azért azt gondolom, hogy ez egy nagyon összetett kérdés, hiszen itt oktatási tartalmakról van szó, a megfelelő objektív és szubjektív feltételek biztosításáról. Nem

csak épületet kell adni tehát, hanem a pedagógusokat és a továbbképzésüket is biztosítani kell, fedezni szükséges a működtetés költségeit és így tovább.

– Azért annyival egyszerűbb a helyzet, hogy ezek nem zöldmezős beruházások. Ezek az iskolák eddig is működtek, és ezekben az iskolákban eddig is nemzetiségi oktatás folyt. Megvan tehát a pedagógusokban az a tudás és tapasztalat, amire szükség van. Csak a szakmai és gazdasági felügyeletet kell az országos önkormányzatoknak ellátniuk, és támogatást, segítséget adniuk az ottaniaknak.

– Éppen a pénzügyi kérdéseket illetően látom bizonytalanságokat az önkormányzatoknál. Mennyi lesz a normatív? Fenn tudják-e abból tartani az intézményeiket?

– Mintahogy mindvégig, most is azt tudjuk megerősíteni, hogy a finanszírozás esetében alapelvek teljesen mindegy, ki a fenntartó – önkormányzat, települési önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, egyház, alapítvány, egyesület – az oktatásra mindegyik fenntartónak ugyanannyi jár. Maga az intézmény attól, hogy más a fenntartója, nem fog tehát kevesebbet kapni, hanem esetenként többet. Az Egyházi nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárság költségvetési kerete, – amely kifejezetten az országos nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott intézmények támogatására szolgál – biztosítja a többletet a finanszírozási rendszerben.

Miután az új köznevelési törvény alapján január 1-jétől az iskolák fenntartását az állam fogja átvenni, az önkormányzatoktól ez a feladat elkerül, a folyamat már a következő néhány hónapban egészen biztosan nyugvó pontra fog jutni. Azokon a helyeken, ahol az addigi fenntartóknak, a települési önkormányzatoknak a január 1-ig hátralévő néhány hónap is gondot okozott, már megtörténtek az átadás-átvételek. Ezekon a helyeken valóban fontos volt az országos önkormányzatok felelősségvállalása. Azt mondták, nem engedhetik meg, hogy veszélybe kerüljön a nemzetiségi oktatás, a nemzetiségi képzés, mert ez a közösségnek igenis létkérdés, ezért felelősséget vállalva átvették a működést.

– Az oktatási államtitkárság fogja elvégezni az országos önkormányzatokkal folytatandó, a finanszírozással kapcsolatos egyeztetéseket, noha az államtitkárságon igencsak lecsökkent a nemzetiségekkel foglalkozók létszáma. Úgy tudom, hogy egyedül Kraszlán István tartja még a frontot. Győzni fogja ezeket a megnövekedett feladatokat?

– Ezért is szerencsés, hogy mi az EMMI-be kerülünk. Gyakorlatilag teljes egészében együttesen és összhangban végezzük a munkát. Azt is mondhatnám, hogy Kraszlán úr legalább annyira dolgozik most már nálunk, mint ahogyan az én kollegáim is besegítenek az oktatási államtitkárság munkájába, a nemzetiségi oktatással kapcsolatosan. Nem érzem azt, hogy ez probléma volna. Én mindig úgy közelítem meg a kérdést, hogy elkötelezettség, illetve érdekérvényesítési képesség is az, hogy mi történik

a továbbiakban. Véleményem szerint attól, hogy a tárcán belül van egy nemzetiségi államtitkárság, jelentősen nőtt a nemzetiségek érdekérvényesítési képessége.

– Júliusban közleményt adott ki a minisztérium a Píllisszentkereszten épülő Szlovák Kulturális Központ befejezéséről. Mikorra várható az intézmény átadás-átadása?

– Úgy gondolom, hogy ezt a rendkívül komoly projektet egy sajnálatos eseményre történő azonnali reakcióként indították el s így nem volt kellően megalapozott. Többször is kellett változtatni rajta, finanszírozási gondok is felmerültek. A 2010 őszi tartott ellenőrzés során szembesültünk ezzel. Ennek alapján az Országos Szlovák Önkormányzat – a projekt gazdája – változtatásokat kezdeményezett, amelynek eredménye egy háromoldalú megállapodás lett. A magyar és a szlovák kormány, valamint az Országos Szlovák Önkormányzat végső megállapodást kötött az egész projektre s az elszámolást is rögzítette. A két kormány az elmúlt hetekben teljesítette a támogatási kötelezettségeit. Most tehát már csak a berendezés van hátra. Mi magunk is várjuk, hogy az Országos Szlovák Önkormányzat mikor kívánja ünnepélyesen átadni az épületet.

– Végül, de nem utolsó sorban: a népszámlálás adatai – ahhoz képest, hogy mennyi minden függ majd ezen adatok mértékétől – úgy hírlik, hogy még teljesen feldolgozatlanok. A nemzetiségek nagyon várják már az eredményeket...

– Várhatóan 2013 első negyedévében lesznek meg a friss népszámlálási adatok. Ami szerintem elegendő időt ad ahhoz, hogy a nemzetiségi közösségek felkészüljenek a 2014 őszi önkormányzati választásokra. Másfél év erre elegendő idő. Már látjuk, hogy nem olyan tempóban halad a népszámlálási adatok feldolgozása, ahogy vártuk, nem volt meg, most már megvan, a megfelelő humán erőforrás. Éppen azért, hogy friss és hiteles adatok legyenek azok, amik utána hatással vannak a nemzetiségek életére és munkájára, egy évvel elhalasztjuk a finanszírozási rendszernek a népszámlálási adatok figyelembevételével történő átalakítását. Ez 2013. január 1-jén lépett volna hatályba, de nem akarunk régi – gyakorlatilag tizenkét éves – adatokból dolgozni. Ezért tesszük át az új finanszírozási rendszer hatálybalépését 2014-re. Az eredeti szabályok szerint a nemzetiségi önkormányzatok úgynevezett alaptámogatását tehát mindenképpen megkapja, amely sávós lesz, és a népszámlálási adatok képezik az alapját. Álláspontunk szerint ott, ahol kisebb a közösség, kevesebb pénz kell, ahol nagyobb, ott több. Ez a logika, de hangsúlyozom, nem akarunk régi adatokból dolgozni. Ezért – megismétlem – nem 2013-tól, hanem csak 2014-től kívánjuk az új rendszert bevezetni.

– Nagyon fontos hír ez valamennyi nemzetiségi közösség számára! Örülök, hogy a Barátság lehet a hírmondó. Beszélgetve az elnökökkel, egyébként majdnem minden kisebbség azzal számol, hogy szinte feleződik a létszáma.

– Mindenki fél ettől. 2001-ben is így volt, de szerintem ez most sem reális. Csökkenés nagy valószínűség szerint lesz. Mi is arra számítunk, hogy sajnos csökkenni fog a nemzetiségek létszáma, de drasztikus változásra nem számítunk. A romáknál viszont növekedés várható. Egyértelmű növekedés. Annál is inkább, mert véleményünk szerint a rájuk vonatkozó 2001-es adatok alulreprezentálták őket.

Nagyon jó irányúnak tartom egyébként több közösségben – különösen a kis közösségekben – azt a fajta gondolkodást, hogy ahol nincsenek elegendő, ott egyesületi formában kell felkarolni az adott nem-

zetiség kulturális örökségét, értékeinek megővését. Kiemelném, hogy nemzetiségi önkormányzat, a kulturális autonómia intézménye, tehát ott, ahol élő közösség van, ahol szükség van oktatásra, képzésre, a kulturális hagyományok mindennapi, eleven őrzésére, ott működjön nemzetiségi önkormányzat. Ott viszont, ahol nincsen olyan méretű közösség, alapvetően az emlékek ápolása a feladat, ez pedig sokkal jobban valósítható meg egyesületi formában.

– Köszönöm az interjút!

Mayer Éva

1. a nemzetiségi célú előirányzatokból nyújtott támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről szóló 28/2012. (III. 6.) Korm. rendelet

3. § (1) Általános működési támogatásra a támogatási évben január 15. napjáig a kormányhivatal által a Támogatónak megküldött értesítések alapján a Támogató által összesített jegyzékben szereplő, működő települési és területi nemzetiségi önkormányzat jogosult.

...

(6) A települési nemzetiségi önkormányzat esetében az általános működési támogatás mértéke a legutolsó népszámlálásnak az adott nemzetiséghez tartozásra vonatkozó kérdéseire nyújtott adatszolgáltatás nemzetiségenként összesített adatai alapján kerül megállapításra. Eszerint a települési nemzetiségi önkormányzat részére megállapítható általános működési támogatás az egy települési nemzetiségi önkormányzatra eső átlagtámogatás összegének

- a) 3%-a, ha a nemzetiséghez tartozók száma a településen négy főnél kevesebb,
- b) 50%-a, ha a nemzetiséghez tartozók száma a településen legalább négy, illetve legfeljebb harminc,
- c) 100%-a, ha a nemzetiséghez tartozók száma a településen legalább harmincegy, illetve legfeljebb ötven,
- d) 200%-a, ha a nemzetiséghez tartozók száma a településen meghaladja az ötvenet.

2. a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet

A települési önkormányzat a helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzését a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (2) bekezdésében előírt célcsoportokra és esélyegyenlőségi területekre vonatkozó, a Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerinti adatok felhasználásával készíti el egységesen rendelkezésre álló, valamint a helyi szinten rendelkezésre álló statisztikai mutatók, anonimizált adatok alapul vételével.

A rendelet melléklete a központi illetve helyi adatok a népszámláláson alapulnak. Ha nincsenek népszámlálási adatok, akkor a települési önkormányzat a helyi esélyegyenlőségi programot sem tudja elkészíteni.

(Lapzártakor még készült a két idézett rendelet módosítása.)

Új tankönyvek a magyarországi szlovén, bolgár és görög tanulóknak

„A szlovén, bolgár és görög nemzetiségi oktatás minőségének javítása, új oktatási programok segítségével” címmel a szlovén Kossics József Kétnyelvű Általános Iskola és Óvoda és konzorciumi partnerei sikeresen megvalósította a pályázatát. Közös projektjükkel három, Magyarországon, a magyar nyelv környezetében élő – szlovén, bolgár és görög – nemzeti kisebbséghez tartozók anyanyelvi kompetenciáinak fejlesztését igyekeztek szolgálni. Legfőbb céljuk a nemzetiségi nyelvoktatás tárgyi feltételeinek új tankönyvekkel, azokhoz kapcsolódó munkafüzetekkel és hanganyaggal történő javítása volt. A Társadalmi Megújulás Operatív Program keretéből elnyert pályázati támogatásnak köszönhetően (a projekt költségvetése összesen 35,3 millió forint volt) a tanulók minőségi oktatásban részesülhetnek az anyanyelvükön is.

A projekt részeként elkészült a szlovén nyelvkönyv és munkafüzet a 4. osztályosok és a szlovén népismeret tankönyv az 5-6. osztályosok számára. Ugyancsak megjelent a bolgár nyelvkönyv és munkafüzet az 1. osztályosoknak, illetve egy görög nyelvkönyv és munkafüzet a 7-8. osztályosok számára. Mindegyik kiadványt a tanárok számára elkészült módszertani és értékelési ajánlás, valamint a diákok munkáját segítő hanganyag egészíti ki. A tankönyveket a Croatica Nonprofit Kft. állította elő.

M. Kozár Mária: Szlovén népismeret 5-6. osztály számára

A szlovén nyelv- és irodalomórák keretében a tanulók a szlovén népismeret tankönyvek segítségével megismerkednek szűkebb hazájuk, valamint az anyaország, Szlovénia történetével és kultúrájával is. 2002-ben jelent meg egy képes szótár az alsó tagozat 1-4. osztálya számára, valamint egy tankönyv és a hozzá kapcsolódó szöveggyűjtemény a 7-10. osztályok részére. A mostani pályázat révén nyílt lehetőség a hiányzó 5-6. osztályos szlovén népismeret tankönyv, tanári kézikönyv és hanganyagot tartalmazó CD kiadására. A tankönyvnek öt fejezete van 26 modullal, kérdésekkel, illetve szlovén-magyar szószedettel.

A fejezetek és modulok: *I. A szlovén nép történetének kezdetei* (Karantánia, letelepedés a Rába mellett, Cirill és Metód hittérítése, magyar honfoglalás, várak, városok, kolostorok, a Cilleiek, szlovén tartományok). *II. Szűkebb hazánk – a szlovén Rábavidék* (története, oktatás, kultúra, Szentgotthárd, a Szentgotthárd környéki szlovén falvak, jelentős személyiségek). *III. A szomszédos szlovén tájegység – a Muravidék* (története 1920-ig, a vidék látványosságai, a muravidéki és a rábavidéki nyelvjárások, a muravidéki és a rábavidéki néphagyomány). *IV. Néphagyomány a Rábavidéken* (rábavidéki népszokások és népdalok, naptári ünnepek, az emberi élet fordulói, történetek és népmesék, anyagi kultúra). *V. A rábavidéki szlovén nyelvjárás* (kéziratok és könyvek, a nyelvjárás és az irodalmi nyelv szókinccse, magyar szavak a nyelvjárásban).

A tanári kézikönyv további információkat tartalmaz az egyes fejezetekhez. Mellékletében helyi népi ételek receptjei és népdalok kottái találhatóak. A CD-n az egyes fejezetek hangos szlovén-magyar szószedete, nyelvjárási szövegek és egyes rábavidéki népdalok dallama is hallható.

Szvetla Kjoszeva a bolgár tankönyvről

A bolgár tankönyv első osztályosok részére készült. Feladata, hogy a gyerekek kommunikációs készsége, fejlesztése mellett, megtanuljanak bolgárul írni és olvasni. A könyv az alap témákat és helyzeteket dolgozza fel játékos formában, sok képpel és érdekes feladatokkal. Mellette egy munkafüzet is van, aminek elkészítése azért volt nehéz, mert nincsenek kész írott cirill betűk. Van még egy hangos segédanyag CD-n, amely bővített formában tartalmazza a tankönyvben lévő szövegeket.

Caruha Vangelió: görög oktatási csomag a 7-8. évfolyamnak

A 7-8. évfolyamos olvasókönyvvel kiegészül a görög iskolák olvasó tankönyv sorozata, hiszen évek óta ennek a két évfolyamnak nem volt tankönyve, ezért,



amíg nem jelent meg ez a tankönyv diákjaink nem is tudtak részt venni a 7-8. osztályosok részére hirdett Országos Nemzetiségi Tanulmányi versenyeken (nemzetiségi nyelv és népismeretből). A jövőben könnyebb lesz, hiszen nemcsak egy olvasó tankönyvről, hanem egy a 7-8. osztály számára készített oktatási csomagról van szó: tankönyvvel, munkafüzetrel, CD-vel, tanári kézikönyvvel és tantervvel. Az oktatási csomag célja a négy alapkészség fejlesztése: olvasott szöveg értése, hallás utáni szövegértés, beszéd-készség íráskészség, fejlesztése, szem előtt tartva a tanulási folyamat fázisait. A tankönyvet Maria Sztoilova tanárnő írta, a görög vendégtanárok javaslataikkal járultak hozzá ahhoz, hogy a tankönyvet a korosztályhoz tudtuk igazítani, Nagyné Szabó Antigoné pedig versekkel és közműveltségi elemekkel tette vonzóbbá a tananyagot. A tankönyvet illusztrációk és fényképek teszik színesebbé.



KULTURÁLIS, INFORMÁCIÓS ÉS KIADÓI NONPROFIT KFT.

KÖNYVKIADÓ ÉS DIGITÁLIS NYOMDA

- DIGITÁLIS NYOMTATÁS
- GRAFIKAI STÚDIÓ
- KIS PÉLDÁNYSZÁMÚ KÖNYVEK
- TANKÖNYVEK, KATALÓGUSOK
- ÚJSÁGOK, FOLYÓIRATOK

1065 BUDAPEST, NAGYMEZŐ UTCA 68.

Telefon: 06 1 269-1974 • Telefon/fax: 06 1 269-2811
E-mail: croatica@croatica.hu • Webcím: www.croatica.hu